

ТУРИЗМ ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Постановка проблеми. Туризм можна характеризувати за різними показниками: за метою, засобами пересування, термінами і тривалістю подорожі, засобами розміщення.

Серед видів туризму виділяють туризм для людей з особливими потребами, який спрямований на задоволення їх рекреаційних потреб.

Інвалідність не може уникнути жодна держава і суспільство відповідно рівню свого розвитку формує політику щодо людей з особливими потребами.

У нашій державі для людей з особливими потребами робиться дуже мало і суспільство зовсім не думає про їх відпочинок. А вже тим більше мало вірять, що цей відпочинок може бути активним. Однак туризм може стати дуже важливим для реабілітації інвалідів. Для здорових людей незрозуміло, навіщо людям з особливими потребами ходити по вулицях. Однак чому власники готелів, магазинів, інших закладів досі не усвідомили, що люди з особливими потребами - це теж потенційний клієнт? Однак в Україні не готують фахівців туризму і готельної справи, які б знали особливості обслуговування людей з особливими потребами.

Аналіз останніх досліджень. Питаннями туризму для людей з особливими потребами займались Н. Stanuch, К. Kaganek, М. Krzemien, І. Gedleprzysca, А. Stasiak, W. Kaczorowski (Польща), Х.Ю. Калмет (Москва), Д. Петров, В.М. Мицкан, Л.М. Жирак (Україна). Проте вплив і роль туризму як фактора, що сприяє адаптації та інтеграції людей з особливими потребами в Україні практично не вивчений, а дослідження зарубіжних вчених в цьому напрямі не дають цілісного уявлення про величезну роль туризму в житті людей з особливими потребами.

Ціллю статті є акцент уваги на реабілітації людей з особливими потребами, які в нашому суспільстві повинні себе відчувати самодостатньо. В зв'язку з цим ставимо такі завдання:

- розкрити відношення в нашій країні до людей з особливими потребами,
- в якому стані знаходяться дороги, тротуари, транспорт, оснащення жилих приміщень, готелі для людей з особливими потребами, підготовленість персоналу,
- виявити значення туризму як метод реабілітації.

Виклад основного матеріалу. Особи з особливими потребами становлять 10% всіх мандрівників у світі, до таких людей ми відносимо не тільки людей, які мають інвалідність, але і людей які не мають інвалідності, але у них є ті чи інші відхилення, що знижують їх функціональні можливості [4].

В Україні туризм для людей з особливими потребами не дуже розвинений, як правило, це обумовлено наступним:

- недостатністю в нашому суспільстві гуманізму і милосердя по відношенню до людей з особливими потребами;
- нерозвиненістю і непристосованістю соціальної інфраструктури міст і сільських населених пунктів з урахуванням задоволення основних потреб людей з особливими потребами;
- низьким рівнем матеріального забезпечення і соціального обслуговування, їх недостатньою гнучкістю.

Найважливіші завдання туризму є: визволення людей з особливими потребами з суспільної ізоляції, піднесення бажання до життя, до здійснення спеціальних вправ в процесі реабілітації. Найбільш терапевтичним з точки зору широкої реабілітації є активний туризм [6].

При формуванні, просуванні і реалізації туристського продукту для людей з особливими потребами туристські організації повинні:

- враховувати інтереси туристів з особливими потребами;
- максимально забезпечити їх різноманітними видами туристичних послуг;

- при проектуванні та реалізації туристичних послуг перевагу доцільно віддавати районам зі сприятливими кліматичними і природними умовами;
- обов'язковою умовою при організації подорожей є транспортна доступність об'єктів туристичної індустрії;
- персонал повинен пройти перепідготовку або підвищення кваліфікації щодо «надання першої допомоги», він повинен знати й уміти дати інформацію людям з особливими потребами;
- номер для людей з особливими потребами має бути близько до ліфта, сходів, пожежного виходу;
- в ресторанах, кафе мають бути зарезервовані місця для осіб з особливими потребами. Столики повинні стояти недалеко від входу й підходи до нього не можна чим-небудь перекривати;
- під кришку столу можна вмонтувати кнопку викликів офіціанта, тому що умовними жестами не завжди зручно привертати до себе увагу [5].

Однак люди з особливими потребами стикаються з іншими багатьма проблемами серед яких: бар'єри в посольствах; проблеми під час переміщення; бар'єри із забезпечення тимчасовим житлом, погане оснащення готелів, не підготовленість фахівців в туристичній і готельній індустрії. Через ці та інші проблеми для людей з особливими проблемами обмежується можливість подорожувати та відпочивати.

Вся інфраструктура туристичного, готельного бізнесу налаштована на обслуговування та задоволення потреб здорових людей. Фактично жодна з Туристичних фірм Західного регіону України не декларує у своєму переліку послуг для людей з особливими потребами. Як правило, готелі чи турбази (окрім спеціалізованих за профілем курортів) не пристосовані для забезпечення комфортних умов цій категорії громадян, не знають як це правильно робити і не мають відповідно навченого персоналу.

В Україні функціонують готелі, які надають послуги для інвалідів та людей з особливими потребами. Такі готелі найбільш розвинені по Україні у Вінниці та

в Криму. Вони обладнані пандусами, спеціальним зручним душем та санвузлом.

Якщо брати до уваги західну Україну, то тут слід відзначити Львівщину і наголосити на величезну роль громадської організації «Зелений хрест», котра першою почала привертати увагу суспільства до проблеми забезпечення доступу до активного відпочинку та туризму для людей з особливими потребами та Львівської асоціації розвитку туризму, котра ставить перед собою мету надавати туристичні послуги для цієї категорії осіб на високому культурному та соціальному рівні.

Цими організаціями організовано ряд заходів, що дозволяють стверджувати про перші кроки України у сфері розвитку туризму для осіб з особливими потребами.

Щодо готелів, то слід відзначити в Івано-Франківській області – це готель «Водоспад» у м.Яремча, та готель «Редісон» на гірськолижному курорті Буковель. Але ці готелі не є повністю облаштованими та призначеними для людей з особливими потребами, вони тільки частково надають послуги для неповносправних.

Однак виявляється, що Україна практично зовсім не готова до надання туристичних послуг людям з особливими потребами, рекреаційні зони України не пристосовані до їхніх побажань і вимог, бракує фахівців, методик, досвіду. Практично всі туристичні фірми, турбази, готелі ігнорують цю категорію населення і навіть не прагнуть щось змінити. Ситуацію ускладнює відсутність державної програми із забезпечення людей з особливими потребами рівного доступу до активного відпочинку та туризму.

За кордоном цей напрямок розвинений краще, ніж в Україні. Особливо у Швейцарії створюють готелі які не тільки обладнані мінімальними засобами для інвалідів, а й надають велику увагу підготовці персоналу, який повинен пройти відповідні курси для обслуговування людей з особливими потребами. У Швейцарії готелі, які відповідають суворим вимогам, можуть отримати знак якості – гора і сонце, що сходить і надпис «Відпустка для всіх».

Столиця іспанської провінції Каталонія перетворюється в справжній курорт для людей з обмеженими можливостями. Під їх потреби адаптований міський транспорт і центральні вулиці Барселони. Рада з туризму Барселони велику увагу приділяє "доступному" туризму - для людей з особливими потребами. Влада Каталонії також докладають чимало зусиль для залучення таких людей у повноцінне активне життя. Для інвалідів спеціально адаптується туристична інфраструктура, видаються спеціалізовані каталоги, проводяться заходи, в тому числі спортивні (Параолімпійські ігри) [1].

У багатьох країнах світу, таких як Угорщина, Єгипет, Франція, Великобританія, Польща, США організується чимало екскурсійних маршрутів для сліпих туристів.

В Україні є багато можливостей для розвитку цього напрямку, в першу чергу це кліматичні погодні умови та чисте повітря і тому доцільно вжити в Україні такі дії:

- розробити тури по національним паркам України для людей з особливими потребами і відповідно облаштувати траси та інформаційну базу;
- розвинути сільський зелений туризм для людей з особливими потребами, а особливо у Івано-Франківській області;
- розвинути вело туризм, зокрема облаштувати вело доріжки, на яких можна буде подорожувати на кріслі-візку;
- більшу уваги приділяти прогулянкам верхи, що являється не тільки розважальним, а і лікувальним видом туризму;
- облаштувати готелі та туристичні бази відповідним обладнанням;
- важливим також є підготовка у вищих навчальних закладах фахівців, які повинні знати усі тонкощі правильного поводження з людьми з особливими потребами. Персонал повинен бути готовим доброзичливо виконувати прохання клієнтів та виявляти до них терпіння, стриманість, емоційну стабільність, доброту, цілеспрямованість.

Також у вищих навчальних закладах повинна з'явитись дисципліна «Туризм для неповносправних», що надає теоретичні знання з особливостей

послуг для людей з особливими потребами. А також майбутні фахівці туристичної та готельної індустрії повинні пройти курс по наданні першої допомоги.

Одже в сучасному суспільстві особливу увагу слід приділяти туризму, який впливає на фізичне, моральне і психологічне оздоровлення людей з особливими потребами і дає можливість відчувати свою значимість на рівні зі здоровими людьми, утворює середовище повноцінного спілкування, позбавляє відчуття меншовартості та неповноцінності, дає можливість відчувати свою значимість на рівні зі здоровими людьми, бороти страх, допомагаючи інтегруватися в суспільство і надаючи можливості для розвитку особистості.

Література

- 1.Боченюк В.Й. Психологія людини з обмеженими можливостями: навч. посіб. / В.Й.Боченюк. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 264 с.
- 2.Мунін Г.Б. Управління сучасним готельним комплексом: Навч. посіб. / Г. Б. Мунін, А.О. Змішов, Г. О. Зінов'єв, Є. В. Самарцев. – К. : Ліра, 2005. – 520 с.
3. Кляп М.П. Сучасні різновиди туризму: Навч. посіб. / М.П.Кляп, Ф.Ф.Шандор. – К.: Знання, 2011. – 334с.
- 4.Мальська Г.Б. Організація готельного обслуговування. Навч. посіб. / М.П.Мальська, І.Г.Пандяк, Ю.С. Занько. – К.: Знання, 2011. – 366с.
- 5.Сокол. Т.Г. Основи туристичної діяльності: Підручник / за заг. ред. В.Ф.Орлова. – К.: Грамота, 2006. – 264с.
- 6.Холстова Є.І. Соціальна реабілітація: Учеб. / Є.І.Холстова. –М.: Издательско-торгова корпорація «Дашков До*», 2002. – 340 с.

Польова Л.В. Туризм для людей з особливими потребами.

Для аналізу туризму для людей з особливими потребами автор дає огляд таких основних моментів, як: особливості надання послуг, професіоналізм фахівців з туризму, доступність інформації та навколишнього простору для людей з особливими потребами, інтеграція інвалідів у суспільне життя,

інфраструктура міст і сільських населених пунктів з урахуванням задоволення основних потреб людей з особливими потребами, оснащення готелів.

Ключові слова: туризм, люди з особливими потребами, доступність інформації та навколишнього простору, інфраструктура, оснащення готелів.

Полевая Л.В. Туризм для людей с особыми потребностями.

Для анализа туризма для людей с особыми потребностями автор дает обзор следующих основных моментов, как: особенности предоставления услуг, черты характера специалистов туризма, доступность информации и окружающего пространства для людей с особыми потребностями, интеграция инвалидов в общественную жизнь, инфраструктура городов и сельских населенных пунктов с учетом удовлетворения основных потребностей людей с особыми потребностями, оснащение отелей.

Ключевые слова: туризм, люди с особыми потребностями, доступность информации и окружающего пространства, инфраструктура, оснащение отелей.

Polyova L.V. Tourism for people with disabilities.

In her analysis of tourism for people with disabilities, the author provides an overview of the main aspects of this area of tourism such as the special features of services; professionalism of the tourism industry workers; accessibility of information and environment for the people with special needs; integration of disabled persons into social life; infrastructure of towns and villages, taking into account the basic needs of people with disabilities; hotel infrastructure. The author examines tourism as a factor that positively affects one's physical and mental condition; facilitates the adaptation of people with disabilities to normal life; makes it possible for the disabled people to experience their self-significance on par with non-disabled people; allows them to establish new contacts and fight fears; reduces negative attitudes of people with disabilities toward themselves and others, and thus, contributes to the adaptation and integration into life.

Keywords: tourism, people with disabilities, accessibility of information and environment, infrastructure, and hotel facilities.